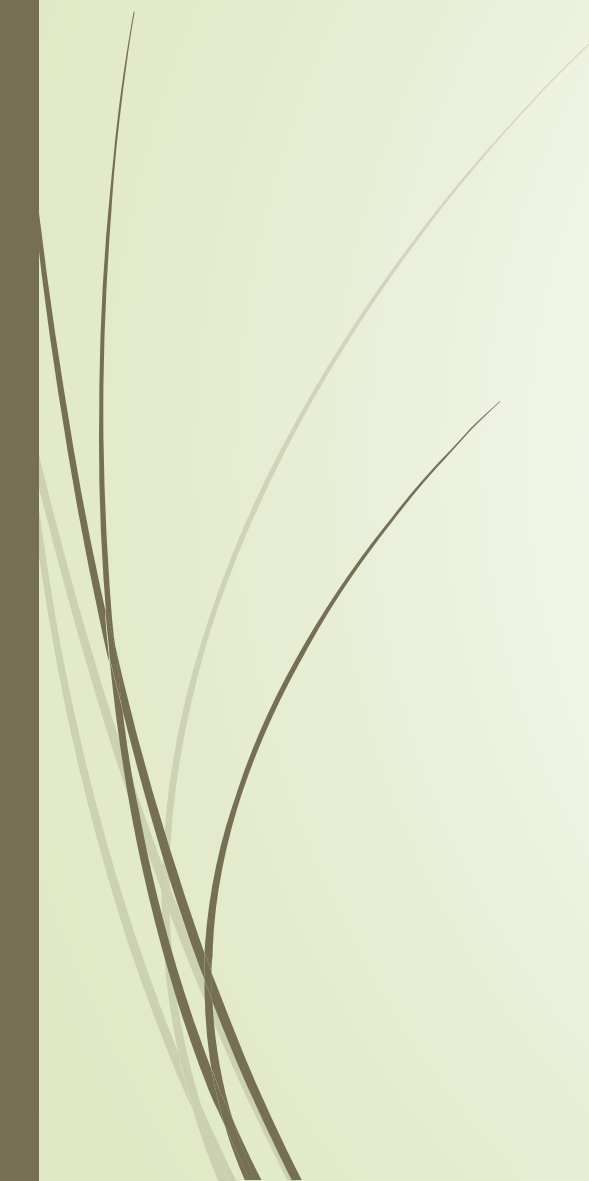

مبانی آموزش هنر

مدرس : مهدیه نجمی

گروه هنر پردیس باهنر اراک

کار دستی

➤ کاردستی فعالیتی جذاب، سرگرم کننده و لذت بخش است که اجرای آن به همکاری و هماهنگی ذهن، چشم و دست نیاز دارد.

➤ این فعالیت دارای دو جنبه آموزشی و پرورشی است.

➤ از نظر آموزشی، ساختن کاردستی به درک عمیق مفاهیم جدید کمک می کند و باعث ماندگاری نتایج حاصل از اجرای فعالیت ها در ذهن می شود. دانش آموزان در اجرای کاردستی های گوناگون با مواد مختلف و ویژگی های هریک آشنا می شوند، روش به کار گیری آنها را می آموزند و آثار متنوعی به وجود می آورند. به این ترتیب، دقت و حساسیت کودکان به شکل ها، بافت ها و جنس مواد و پدیده های طبیعت و محیط افزایش می یابد.

➤ **کاردستی محصول فعالیت، همکاری و هماهنگی بین ذهن، چشم و دست در ساختن اشیاء است و باعث پرورش خلاقیت،**

تخیل و تفکر کودکان می شود. به کمک این فعالیت سرگرم کننده و آموزنده، می توان مهارت های فردی و گروهی

کودکان را تقویت کرد و از این طریق، سطح فرهنگ تجسمی آنها را بالا برد تا به کشف محیط اطراف خود و زیباسازی

آن پردازند. کودکان با انجام دادن کار دستی، ضمن پرورش قوه تخیل خویش، وسایل موردنیازشان را نیز می سازند .

➤ **از نظر پرورشی، ساختن کاردستی باعث تقویت تفکر، تخیل و خلاقیت کودکان می شود و به آنها می آموزد که دائما به**

جست و جو و کشف چیزهای تازه پردازند. به علاوه، توانایی های فیزیکی و حواس مختلف کودکان، به ویژه حس

لامسه و بینایی آنها، را تقویت می کند.

➡ کاردستی ها تنوع زیادی دارند و با اهداف مختلف ساخته می شود.

1. کودکان گاه کاردستی را تنها با این هدف می سازند که ایده های خود را تجسم بخشند، گاه برای تهیه وسایل مورد

نیاز خود یا دیگران کاردستی میسازند (برای مثال تهیه جامدادی، ساختن ماسک برای نمایش و ...)

2. بعضی اوقات تنها با هدف زیبا کردن محیط پیرامون خود، به تزئین اشیا یا محیط می پردازند.

3. آنها گاه نیز به مناسبت های مختلف، متناسب با آداب و رسوم بومی، ملی، دینی و ... کاردستی میسازند .

➡ در همه این فعالیت ها کودکان یاد می گیرند که به جای مصرف کردن، سازنده و خلاق باشند. این خلاقیت و

سازندگی به توسعه مهارت های فیزیکی و ذهنی و خودباوری و تقویت اعتماد به نفس و استقلال کودکان منجر می شود.

نتایج فعالیت نقاشی در تربیت کودک

می توان گفت که کار دستی :

- ۱- باعث پرورش روزافزون تخیل، تفکر و قومی خلاقیت کودکان و در نتیجه، بازآفرینی آنان می شود.
- ۲- اوقاتی لذت بخش و سرگرم کننده را برای آنها فراهم می سازد.
- ۳- به کودکان یاد می دهد که فقط مصرف کننده نباشند بلکه سازنده و خلاق باشند و حتی اشیای دور ریختنی را تغییر دهند و کاربردی سازند.
- ۴- توجه کودکان را به تغییر و زیباسازی محیطی که در آن زندگی می کنند (محیط فردی و اجتماعی)، جلب می کند.
- ۵- کودکان را با مواد و ابزار مختلف و کاربردهای مختلف آنها آشنا می سازد.
- ۶- کودکان با ساختن انواع کاردستی در مناسبتهای مختلف اجتماعی، با آداب و رسوم و فرهنگ جامعه ی خود آشنا می شوند.
- ۷- توانایی های فیزیکی و حواس مختلف کودکان، به ویژه حس لامسه و بینایی آنها را تقویت می کند و به طور کلی، دقت و حساسیت آنان را نسبت به محیط اطراف و آنچه در آن وجود دارد، افزایش می دهد .

ایده های خلاق کودکان

- ذهن کودکان سرشار از ایده های خلاق است.
- برای تربیت هنری کودکان روش آموزش غیر مستقیم مناسب است. در این روش، کودکان به مشاهده دقیق پدیده های طبیعت و آثار هنری ارزشمند می پردازند. مشاهده این نمونه ها که دارای تناسب، تعادل، هماهنگی و زیبایی هستند، زیربنای تربیت هنری است.
- دانش آموزان با مشاهده این نمونه ها، هم تجربه های بصری (دیداری) وسیعی کسب می کنند و هم ایده های ذهنی شان شکوفا می شود که زمینه مناسبی برای انجام دادن فعالیتهای هنری است.
- بخش کاردستی به نحوی برنامه ریزی شده است که دانش آموزان همواره از ایده های ذهنی خود برای اجرای فعالیت ها استفاده کنند. معلم نباید نمونه کار آماده را به دانش آموزان نشان دهد یا از آنها بخواهد که مشابه یک نمونه آماده یا الگوی معین کار کنند بلکه باید با بیان ویژگی های ماده مورد استفاده و ایجاد انگیزه برای هر فعالیت، دانش آموزان را برای ساختن چیزی تازه تشویق کند.
- او در تمام مراحل اجرای برنامه، نقش راهنما را بر عهده دارد. بدین گونه تفکر خلاق در کودکان شکل می گیرد. وقتی کودکان به مشاهده دقیق عادت کنند و هنگام ساختن کاردستی های مختلف تجربیات متنوعی به دست آورند، ذوق هنری شان تربیت می شود و سطح سواد بصری آنها ارتقا می یابد. بنابراین، ساده پسند و سطحی نگر نخواهند شد و شناخت عمیقی از آثار هنری پیدا می کنند.

توصیه هایی برای اجرای برنامه

۱- معلم، برای استفاده ی بهتر از زمان در بعضی از فعالیت ها، از قبل دانش آموزان را برای انجام دادن کاردستی آماده می کند. دانش آموزان یاد می گیرند که در فرصت های مناسب، نمونه های انواع شکل ها را در اندازه ها و رنگ های مختلف آماده کنند و همراه داشته باشند و در کلاس هنر با استفاده از نمونه های آماده، ایده های بیشتری را به اجرا در آورند. انتخاب شکل، روش کشیدن آن روی زمینه و نحوه ی برش دادن آن به عهده ی دانش آموز است.

۲- برای ساختن هر کاردستی، ابزار و مواد مختلفی موردنیاز است. معلم می تواند در ابتدای سال از دانش آموزان بخواهد که هر کدام یک کیسه ی نایلونی یا جعبه ی مناسب برای خود تهیه کنند و ابزار و مواد مورد استفاده در فعالیت های کاردستی مانند خرده های کاغذ و مقوای رنگی، کاغذهای کهنه که تصویر رنگی دارند، کارت پستال ها، چسب، قیچی نوک گرد، پولک، روبان، تکه پارچه، برگ، صدف، شاخه، سنگ ریزه، نخ کاموا و ... را جمع آوری و در آن نگهداری کنند. به این ترتیب، توجه آنها به جمع آوری مواد و وسایل موردنیاز جلب می شود و در مورد تهیه ی ابزار و مواد، استفاده ی بهتر و نگهداری از آنها بیشتر احساس مسئولیت می کنند. بعضی از این ابزار و مواد را می توان در ابتدای سال تحصیلی تهیه و در کلاس نگهداری کرد؛ مثلاً برای فعالیت های کاغذ و مقوا می توان از مدیر مدرسه، اولیا و دیگران کمک خواست تا انواع کاغذ و مقوای باطلهی تمیز را در اختیار دانش آموزان قرار دهند. بعضی از مواد مانند گل رس - را بهتر است مسئولان مدرسه به اندازه ی همه ی دانش آموزان تهیه کنند و در اختیار آنها قرار دهند. برای انجام دادن فعالیت های کاردستی، با توجه به امکانات محیط و شرایط موجود در هر منطقه، می توان ابزار و موادی را با نمونه های پیشنهادی در برنامه جایگزین کرد. معلم، دانش آموزان را هدایت می کند که این مواد و ابزار را پیدا کنند و در هر برنامه، مورد استفاده قرار دهند. در هر صورت، لازم است معلم طراحی آموزشی چند جلسه ی درس هنر را از قبل آماده کند و موضوع کار، ابزار و مواد موردنیاز را به اطلاع دانش آموزان برساند تا آمادگی اجرای برنامه را داشته باشند.

۳- دانش آموزان برای ساختن کاردستی باید از ایده های شخصی خود استفاده کنند. معلم، نمونه ی کار آماده را به آنان نشان نمی دهد ؛ زیرا هدف، الگوبرداری نیست. بیان ویژگی های مادی مورد استفاده، امکانات آن و ایجاد انگیزه برای فعالیت، دانش آموز را برای آغاز کار آماده می کند . معلم در مراحل مختلف کار، نقش راهنما را بر عهده دارد.

۴- گنجاندن کار گروهی در برنامه ی دانش آموزان لازم است و آن را به چند روش می توان انجام داد :

الف - همه ی کلاس در تکمیل یک کار مشترک شرکت می کنند و با کنار هم گذاشتن بخشهای مختلف کارها، یک اثر بزرگ و کامل ایجاد می شود.

ب - دانش آموزان کلاس به چند گروه تقسیم می شوند؛ به طوری که کار هر گروه با گروه دیگر متفاوت است. هر یک از گروهها، شکل دلخواه خود را می سازد؛ برای مثال، در نقش آفرینی با شکل های هندسی، به انتخاب دانش آموزان سه گروه تشکیل می شود: گروه اول دانش آموزانی که می خواهند با مربع کار کنند، گروه دوم با مثلث و گروه سوم با دایره شکل سازی می کنند.

۵- بهتر است دانش آموزان کاردستی هایی را که می سازند، به خوبی نگه دارند. آنها را راهنمایی کنید تا کاردستی های مسطح را به ترتیب تاریخ اجرا در پوشه ی کار خود قرار دهند ؛ کاردستی هایی را که حجم دارند (مانند کار با سنگ)، در جعبه ی مقوایی بگذارند.